Buurt- en kernenbeleid in gemeente Alkmaar

Verscheidenheid in beeld

Alkmaar • Graft-De Rijp • Schermer

HET BESTE VAN STAD EN LAND

Buurt- en kernenbeleid in gemeente Alkmaar

Verscheidenheid in beeld

Versiebeheer

0.1	Februari 2014	Verwerken: Kernenschouwen Graft-De Rijp Vitaliteitsscan Grootschermer Gesprekken bestuurders Voorbeelden in het land	Eerste ontwerp Bespreken in: Coördinatoren overleg Projectgroep Fusie Stuurgroep Fusie
0.2	April 2014	Verwerken: Reactie Stuurgroep Fusie 13 maart 2014 Reacties bestuurlijke consultatie: - staf Buurtgericht Samenwerken - college Schermer - college Graft-De Rijp	Tweede ontwerp Bespreken in: Coördinatoren overleg Projectgroep Fusie Stuurgroep Fusie Gezamenlijke collegevergadering RCC Vrijgeven voor inzage bewoners

Alkmaar • Graft-De Rijp • Schermer

HET BESTE VAN STAD EN LAND

Inhoudsopgave

Inleiding 7

Samenvatting 11

Schets van de kernen 15

Kaders voor het kernenbeleid 19
- Doelstelling 20
- Visie 20
- Kernenschouwen en Vitaliteitsscan 20
- Maatschappelijke ontwikkelingen 20
- Raakvlakken met Buurtgericht Samenwerken 21

Instrumenten 23
- De rol van de gemeente 24
- De rol van de burger en (belangen)organisaties 25
- Kernenagenda 26
- Communicatie 27
- Financiën 27
- Voortgangsbewaking en evaluatie 27

Tot slot 29

Bijlagen 33
- Karakteristiek van de kernen 36

Inleiding

Een onwrikbaar uitgangspunt bij de fusie is het respecteren van de eigen identiteit van de kernen, ten opzichte van elkaar en de stad

De fusie van Alkmaar, Graft-De Rijp en Schermer brengt stad en land bij elkaar. De nieuwe gemeente met ruim 100.000 inwoners bestaat uit een stad en dertien vitale kernen. Het karakter van deze leefgemeenschappen in het landelijk gebied verschilt van de stedelijke wijken en buurten. Een onwrikbaar uitgangspunt bij de fusie is het respecteren van de eigen identiteit van de kernen, ten opzichte van elkaar en de stad.

Daarom hebben Alkmaar, Graft-De Rijp en Schermer afgesproken voorafgaand aan de fusie een kernenbeleid te ontwikkelen. Dat is bekrachtigd in een raadsmotie[1].

De nieuwe gemeente Alkmaar vindt een goed contact met en aandacht voor de kernen belangrijk. Zij wil de vitaliteit en leefbaarheid ter plekke behouden en zo mogelijk zelfs versterken. Dat vraagt om het organiseren van korte lijnen tussen burger en bestuur.

Afbakening

Vitaliteit en leefbaarheid zijn brede begrippen: ze bevatten zowel sociale, ruimtelijke als economische aspecten en raken daardoor aan veel beleidsterreinen.
Het kernenbeleid concentreert zich vooral op hoe de gemeente het contact met de kernen inhoud gaat geven en welke rollen de verschillende partijen daarbij hebben. Deze notitie geeft geen inhoudelijk beleid weer, zoals het Ruimtelijke Ordenings- of Welzijnsbeleid.

Daarnaast gaat hier specifiek over de kernen in het landelijk gebied. In de stad Alkmaar wordt het Buurtgericht Samenwerken gehanteerd. Beide beleids-aanpakken vertonen veel overeenkomsten, in communicatie en bestuurlijke en ambtelijke verankering, Ze kunnen een inspiratiebron voor elkaar zijn en geleidelijk meer naar elkaar toegroeien.

Traject

Het kernenbeleid is opgesteld in interactie met de burger. Het sluit aan bij de kernenschouwen in Graft-De Rijp (in 2013) en de Vitaliteitsscan Grootschermer.

[1] Motie ‘mogelijkheden instellen dorpsvertegenwoordiging’ raadsvergadering Graft-De Rijp 13 december 2012

Samenvatting

Gemeente Alkmaar streeft naar ruimte voor initiatief vanuit de samenleving

Beleid wordt effectief als het wordt ontwikkeld en uitgevoerd dicht bij de burger in kleine bestuurlijke eenheden. Bij de nieuwe gemeente Alkmaar gaat het dan om wijken, buurten en dorpskernen.
Dit inzicht vormt de hoeksteen van het Buurtgericht Samenwerken in de stad en het kernenbeleid in het landelijk gebied. Een gelijksoortige aanpak waarbij inwoners samen met de gemeente kleur geven aan hun omgeving. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat beide beleidsaanpakken op termijn met elkaar versmelten, maar in deze beginfase krijgen zij de exclusieve (bestuurs)aandacht die nodig is.

In deze notitie staat het beleid centraal dat de dertien kernen van de gemeente Alkmaar omvat. Het doel van dit kernenbeleid is tweeledig:

- het realiseren van korte lijnen tussen burger en bestuur;
- en aan de hand daarvan de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpskernen behouden en als het mogelijk is versterken.

Het contact tussen de burgers van de kernen en het bestuur wordt langs verschillende lijnen vormgegeven:

- bestuurlijk contact:
  - de burgemeester treedt op als aanspreekpunt voor de kernen;
  - een portefeuillehouder is inhoudelijk verantwoordelijk voor de genoemde doelstellingen.
  - het college van burgemeester en wethouders brengt jaarlijks een bezoek aan alle kernen.
- ambtelijk contact: twee gebiedsconsulenten werken samen in het landelijk gebied. Zij zijn zichtbaar lokaal aanwezig, onderhouden contacten met inwoners en (belangen)organisaties, zijn het eerste aanspreekpunt binnen de ambtelijke organisatie voor de kernen en aanjager van alle kerneninitiatieven.
- gemeentelijke dienstverlening: in de kernen bevinden zich servicepunten in De Rijp en **[nader te bepalen kern in Schermer]**.
- kernenagenda's: inwoners prioriteren hun eigen aandachtspunten. De kernenagenda's gaan over het zorgen voor goede woningen, een veilige omgeving en goede voorzieningen, maar ook over bijvoorbeeld activiteiten in de kernen, burenhulp, toegang tot onderwijs en maatschappelijke betrokkenheid.

Gemeente Alkmaar onderkent het bloeiende verenigingsleven en de grote inzet van vrijwilligers in de kernen. Zij streeft naar ruimte voor initiatief en betrokkenheid vanuit de samenleving, waarbij zij zelf initieert en faciliteert. De samenwerking tussen gemeente en kernen wordt niet vooraf in een vaste vorm gegoten, maar ontstaat organisch.
De invulling vindt plaats in overleg en maatwerk per kern is het uitgangspunt.

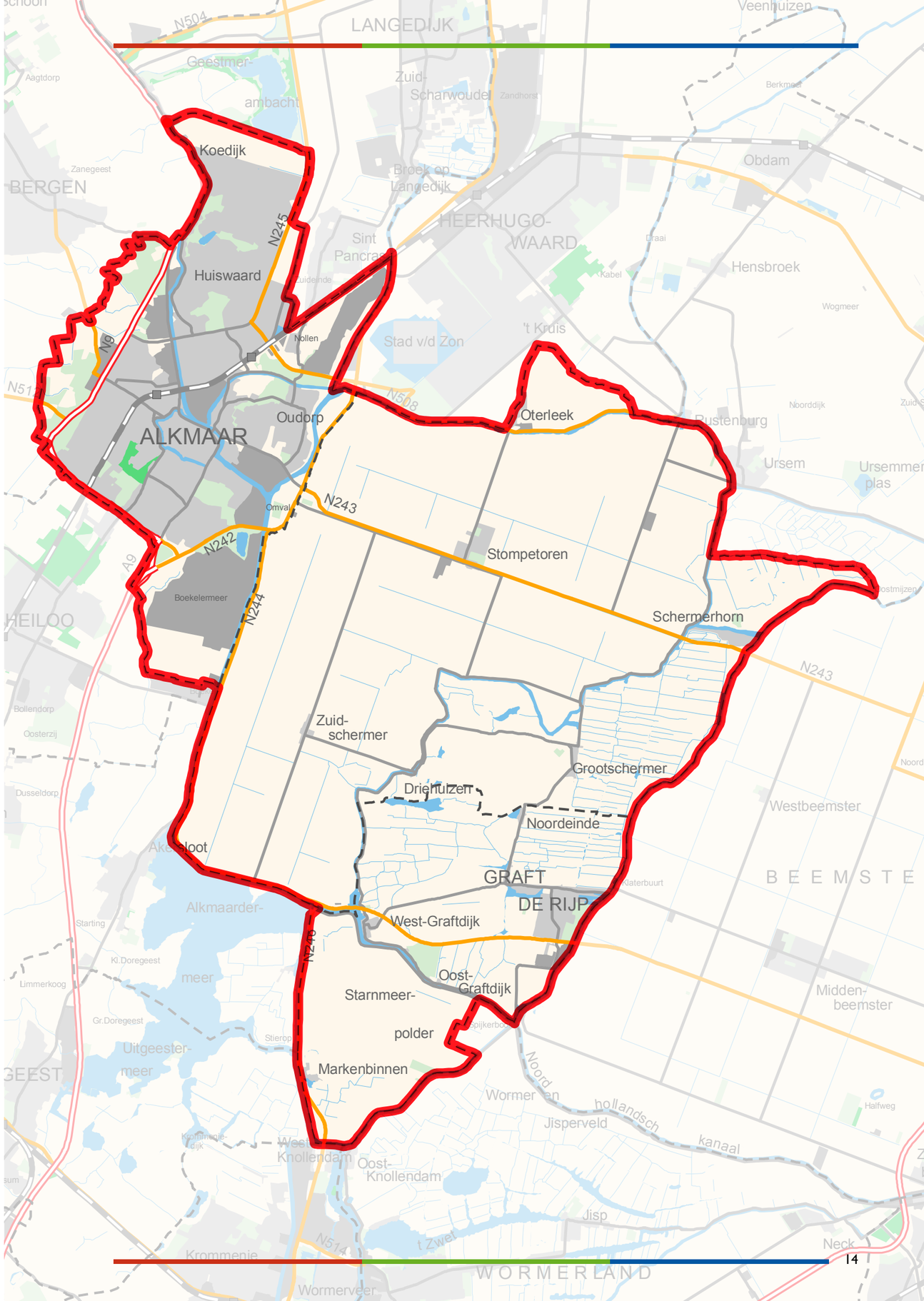

Schets van de kernen

Alkmaar, Graft-De Rijp en Schermer koesteren hun verleden en richten zich in hun beleid op het behoud en de versterking van de cultuurhistorische kwaliteit

Alkmaar, Graft-De Rijp en Schermer zijn van oudsher hecht verweven als agrarisch land naast een centrale marktplaats. Alle drie de gemeenten koesteren het verleden en richten zich in hun beleid op het behoud en de versterking van de cultuurhistorische kwaliteit.

Graft-De Rijp en Schermer tellen samen dertien kernen met elk hun eigen identiteit. Zij verschillen op velerlei gebied van elkaar, van inwoneraantal en uiterlijke kenmerken tot de aanwezige voorzieningen. Overeenkomsten zijn er ook, meestal het feit dat een rijk verenigingsleven gegroeid is en de sociale betrokkenheid groot is.

Dit zijn de kernen:

De Rijp

'Het beste dorp van Holland', zoals Leeghwater het noemde. Zijn geboorteplaats was in de 17e eeuw het welvarendst op het voormalige Schermereiland. De Rijp is het grootste dorp in Graft-De Rijp, voorzien van talrijke monumenten. Er vinden veel evenementen plaats, waarvan meerdere met een bovenlokale uitstraling, zoals het Midwinterfeest en de Museumnacht of Cultuurnacht. Met een brede school, bibliotheek, peuterspeelzaal, supermarkt en winkels heeft De Rijp een duidelijke streekfunctie.

Driehuizen

Kleinste dorp in de Schermer. Het wordt gevormd door een basisschool, kroeg, historische kerk (met sociaal-culturele functie) en handjevol huizen aan de Dorpsstraat. Vanaf eindjaren '60 van de vorige eeuw is de komst van mensen 'uit de stad' een belangrijke ontwikkeling voor Driehuizen. Sociale activiteiten (ijsclub, tafeltennis, biljart en traditionele dorpsactiviteiten) vormen een sterk bindmiddel binnen het dorp.

Graft

Gelegen naast het dorp De Rijp. Onder meer het raadhuis uit 1613 en de zerkenvloer van de voormalige hervormde kerk herinneren nog aan de rijke geschiedenis van Graft. De overwegend authentieke gemeenschap heeft een bloeiend verenigingsleven opgebouwd. Een locatie in de eigen kern voor activiteiten is voor de inwoners belangrijk.

Grootschermer

Driedelig lintdorp met kleine nieuwbouwwijk. Natuurgebied, maar ook landbouw en veeteelt vormen het achterland. Families die al generaties in Grootschermer vertegenwoordigd zijn, leven zij aan zij met stedelingen die landelijk willen wonen. Initiatieven in het dorp van beide groepen dragen bij aan acceptatie en integratie, zoals de ijsbaan en Podium onder de Toren. Het dorp beschikt over een historische kerk met culturele functie en een dorpshuis waar veel (sociaal-culturele) activiteiten plaatsvinden.

Markenbinnen

Gelegen in de Starnmeerpolder, vlakbij het Alkmaardermeer en Zaanstad. Markenbinnen is een mix van oude en nieuwe bewoners. Het verenigingsleven bloeit, wat onder andere tot uiting komt in culturele en creatieve activiteiten, zoals lezingen, jeugdsoos en lessen in diverse sporten. In de oude dorpskern ligt het kerkje van Markenbinnen, dat in de wijde omtrek een grote naamsbekendheid geniet als cultureel centrum.

Noordeinde

Kleinste dorp in Graft-De Rijp, op de rand van de Eilandspolder tussen Graft en Grootschermer. Het dorp is naast een kern van traditionele families zeer in trek bij stedelingen. Het kerkje De Noordeindervermaning is het hart van de culturele activiteiten.

Oost-Graftdijk

Lintdorp aan het Noordhollands Kanaal, met een hechte gemeenschap. Vijfenzestig woningen aan een dijk, dat is Oost-Graftdijk. Een prachtige locatie om te wonen: met de Starnmeerpolder als voortuin en het voormalig Schermereiland als achtertuin!

Oterleek

Fraai gelegen tussen de droogmakerijen Heerhugowaard en de Schermer, ten oosten van Alkmaar. De lintbebouwing wordt geflankeerd door een molen, café, brasserie en hotel-pension. De gemeenschapsraad organiseert diverse sociaal-culturele activiteiten.

Schermerhorn

Op één na grootste dorp in de Schermer. Een combinatie van lintbebouwing met nieuwbouwwijk. Schermerhorn beschikt over een basisschool, peuterspeelzaal, historische kerk met culturele functie, huisarts en apotheek. Ook is er een buurtsuper in Zorgcentrum de Horn, dat vooral ook een sociale functie heeft. Het dorp heeft een voornamelijk oorspronkelijke gemeenschap en kent een rijk verenigingsleven.

Starnmeer

Bestaat uit een aantal boerderijen, liggend aan de Starmeerdijk tegenover Oost-Graftdijk en West-Graftdijk aan het Noordhollands Kanaal en Spijkerboor. Op de Buitenwerkplaats wordt in alle rust gewerkt aan creatieve en landschappelijke projecten.

Stompetoren

Grootste dorp in de Schermer. Traditioneel, met sterke onderlinge banden en een wijdverspreid verenigingsleven. De laatste jaren is Stompetoren uitgebreid met een nieuwbouwwijk. Het voorzieningenniveau is hoog, met een school, peuterspeelzaal, bibliobus, historische kerk met culturele functie, café, recreatie- en sportvoorzieningen.

West-Graftdijk

Lintdorp aan het Noordhollands Kanaal. De gemeenschap vecht voor het behoud van voorzieningen, waaronder een school, cultureel centrum, peuterspeelzaal, sportverenigingen en een café. De bewoners zetten zich veelvuldig in als vrijwilligers.

Zuidschermer

Traditionele lintbebouwing aan de Zuidervaart. Met name de kerk, school en een horeca-uitspanning bepalen het beeld van het dorp. Zuidschermer kan bogen op een actief sociaal-cultureel leven ten behoeve van diverse leeftijdsgroepen, waarbij het dorpshuis, Het Zwarte Kerkje (een historisch kerkje) en stichting De Hut een rol spelen.

Kaders voor het kernenbeleid

Door te onderkennen dat er een gezamenlijke focus is op de vitale samenleving en op bewonersinitiatieven is het mogelijk op termijn het kernenbeleid en Buurtgericht Samenwerken organisatorisch te integreren

Doelstelling

De nieuwe gemeente Alkmaar wil herkenbaar zijn voor haar burger, dicht bij de kernen staan en op de hoogte zijn van wat er speelt.

Het kernenbeleid heeft als tweeledige doelstelling:

- het realiseren van korte lijnen tussen burger en bestuur;
- aan de hand daarvan de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpskernen behouden en als het mogelijk is versterken.

Visie

De gemeente staat voor goede fysieke en sociale woon- en leefomstandigheden in de kernen.
Elk dorp heeft daar zijn eigen wensen en ideeën over. Het respecteren van die eigenheid, ook ten opzichte van de stad, is een wezenlijk uitgangspunt.

Bijzondere kracht

De gemeente streeft naar een nieuwe rol met meer ruimte voor initiatief vanuit de samenleving. Zij gaat uit van het organiserend vermogen van de kernen en dorpen. Niet voor niets onderscheiden deze zich door een kleurrijk verenigingsleven en de grote inzet van vrijwilligers. Deze bijzondere kracht van de lokale gemeenschap wordt ten volle benut.

Kernenschouwen en Vitaliteitsscan

In 2013 zijn in Graft-De Rijp de zogenaamde kernenschouwen gehouden.
In Schermer is begin 2014 een Vitaliteitsscan gemaakt van het dorp Grootschermer. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in het kernenbeleid.

Kernenschouwen

Uit de meest recente kernenschouwen is naar voren gekomen dat de inwoners grote waarde hechten aan bestuurlijke en ambtelijke aandacht voor de kernen binnen de gemeente. Zij stellen de aanwezigheid van de burgemeester of verantwoordelijke wethouder bij representatieve aangelegenheden op prijs en pleiten voor een ambtelijk aanspreekpunt als schakel tussen de eigen activiteiten en de gemeentelijke organisatie.

Vitaliteitsscan

Gemeente Schermer heeft meegedaan aan de Vitaliteitsimpuls Kleine Kernen[2], waarin een Vitaliteits-scan gemaakt is van Grootschermer. De belangrijkste conclusie: voor een aanpak op maat moet gedacht worden vanuit het DNA dat elk van de dorpskernen kenmerkt. Het is nodig om te weten waar behoefte aan is, vaststellen wat bewoners zelf al ondernemen en hoe ze zijn georganiseerd en tot slot samen een keuze maken over de initiatieven die je wilt uitvoeren en hoe je ze vormgeeft.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Een aantal - maatschappelijke - ontwikkelingen heeft invloed op de kernen en het kernenbeleid.
Zo verandert de relatie tussen burger en bestuur de laatste jaren sterk. De overheid laat meer aan burgers zelf over. Steeds vaker is het vertrekpunt hoe gemeenten kunnen bijdragen aan initiatieven vanuit de samenleving in plaats van hoe de burger kan participeren in het gemeentebeleid.

Een andere ontwikkeling is dat de gemeente er in 2015 een aantal grote taken in het sociaal domein bij krijgt, zoals de volledige jeugdhulp en de persoonlijke begeleiding en dagbesteding vanuit de AWBZ. Daarmee wordt de gemeente verantwoordelijk voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning van haar inwoners. Naar verwachting zullen voorzieningen hierdoor op een lager niveau - lees: wijk, buurt en kern - worden georganiseerd en wordt in de toekomst meer van de burger verwacht.

Niet alles kan (tegelijkertijd)

Voor het kernenbeleid geldt een aantal algemene uitgangspunten. Het beleid:

- wordt integraal uitgevoerd met alle beleidsterreinen van de gemeente;
- kent een dynamische toepassing. Steeds weer wordt ingespeeld op de actuele situatie en ontwikkelingen per kern. Met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers wordt overlegd over de inzet en rol van de gemeente;
- sluit aan bij de Wmo, prestatieveld 1: 'bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten';
- past binnen de financiële kaders, vastgesteld door de gemeenteraad;
- kent bij de uitvoering een belangrijke rol toe aan 'kernenagenda's', zoals die zijn opgesteld door inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Verwachtingen moeten helder zijn: niet alles kan en niet alles kan tegelijkertijd.

Raakvlakken met Buurtgericht Samenwerken

De doelstelling en kenmerken van het kernenbeleid laten overeenkomsten zien met de bestaande aanpak van Buurtgericht Samenwerken in Alkmaar.

Buurtgericht Samenwerken streeft naar het versterken van de leefbaarheid, veiligheid en de sociale samenhang in de buurt. Ofwel, het is gericht op het schoon, heel, veilig en sociaal houden en maken van de wijk.
Doelstellingen uit het programmaplan Buurtgericht Samenwerken zijn:

- Effectievere inzet van gemeentelijke middelen door een betere interne samenwerking, gebruikmakend van de kracht van de samenleving.
- Een thematische aanpak gericht op:
  - de vitale samenleving;
  - bewonersondernemingen en -initiatieven;
  - kwetsbare buurten;
  - digitale communicatiemiddelen.
- Bieden van een samenhangend aanbod afgestemd op de vraag uit de samenleving en in coproductie met de samenleving.
- Ontwikkelen van een sturingsmiddel; het uitvoeringsplan.

Ogen en oren van de wijk

Stedelijk Alkmaar is opgedeeld in drie gebieden: Noord, Midden en Zuid. Per gebied zijn twee gebiedsconsulenten werkzaam (in totaal zes). Zij zijn de oren en ogen van de wijk en kennen de netwerken. In gebiedsplannen worden projecten per wijk beschreven, die per thema worden uitgevoerd. Elk project heeft een projectleider. Tweewekelijks ontmoeten ambtenaren en wethouders elkaar in de staf Buurtgericht Samenwerken, waar bestuurlijke aspecten worden besproken en besloten. Het college van de gemeente Alkmaar gaat maandelijks op wijkbezoek.

Het uitgangspunt van de nieuwe gemeente is dat voor de dertien kernen in het landelijk gebied een specifiek toegesneden kernenbeleid van toepassing zal zijn, terwijl in de stad de bestaande aanpak van het Buurtgericht Samenwerken voortgezet wordt. Kortom, het kernenbeleid en Buurtgericht Samenwerken zullen voorlopig naast elkaar bestaan.

Vruchtbare kruisbestuiving

Wel zal er sprake zijn van een vruchtbare kruisbestuiving. De kernen kunnen een voorbeeld zijn voor de wijken in Alkmaar als het gaat om bewonersinitiatieven en sociale cohesie.
Zij zouden op hun beurt iets kunnen leren van de manier waarop de bewonersondernemingen in de wijken georganiseerd zijn. Door te onderkennen dat er een gezamenlijke focus is op de vitale samenleving en op bewonersinitiatieven is het mogelijk mettertijd het kernenbeleid en Buurtgericht Samenwerken organisatorisch te integreren.

[2] Vitaliteitsimpuls Kleine Kernen, toolbox kleine kernen (januari 2014). Rapport van adviesbureau Companen, in opdracht van de provincie Noord-Holland.

Instrumenten

De portefeuillehouder Buurten en Kernen is als lid van het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor het kernenbeleid in zijn algemeenheid: regie, coördinatie en uitvoering

Contact tussen burgers en gemeente

Het kernenbeleid is een gedeelde verantwoordelijkheid. De gemeente trekt op samen met inwoners, verenigingen en stichtingen, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, ondernemers en politie. Zij stimuleert eigen initiatief en verantwoordelijkheid.

De rol van de gemeente

De gemeentelijke inzet wordt bepaald door de identiteit van de kernen, actuele vitaliteitsvraagstukken en de wijze waarop de inwoners daar reeds mee bezig zijn (op eigen kracht of samen met de gemeente of instellingen). Het bestaat uit een bestuurlijke, ambtelijke en dienstverlenende component.

Bestuurlijke component

De bestuurlijke rol kenmerkt zich door extra aandacht voor de kernen. Een belofte die gedaan is tijdens de fusiebespreking. Het komt op verschillende manieren tot uiting:

- De burgemeester, als portefeuillehouder bestuurlijke zaken, is het bestuurlijke aanspreekpunt voor de kernen en is zichtbaar en betrokken. Hij weet wat er leeft en is ambassadeur voor de gemeente en de kernen. De burgemeester bewaakt dat het contact tussen burger en bestuur goed verloopt.
- De portefeuillehouder Buurten en Kernen is als lid van het college van burgemeesters en wethouders verantwoordelijk voor het kernenbeleid in zijn algemeenheid: regie, coördinatie en uitvoering. Het lijkt logisch om in dit verband aan te sluiten bij het portefeuillehouderschap Buurtgericht Samenwerken.
- Het college van burgemeester en wethouders brengt jaarlijks een bezoek aan de kernen, al dan niet geclusterd. De inwoners verzorgen de programmering, met ondersteuning van de gebiedsconsulent (zie Ambtelijke component). De kernen hebben de rol van gastheer/-vrouw, het college is te gast. Ook hierbij is het voor de hand liggend om de verbinding te maken met de wijkbezoeken van het college binnen Buurtgericht Samenwerken.
- Op verzoek van de organisatoren of op eigen initiatief van het bestuur is de burgemeester en/of wethouder aanwezig bij dorpsevenementen en -activiteiten.

Ambtelijke component

De gemeente zet voldoende ambtelijke capaciteit in. Zo stelt het twee gebiedsconsulenten aan. Persoonlijk contact is de essentie van hun werk. De consulenten zijn de ambassadeurs voor de gemeente en de kernen en binnen de ambtelijke organisatie de aanjager van initiatieven van de kern en het eerste aanspreekpunt voor de burger.

De twee gebiedsconsulenten treden op als duo. Zij ondersteunen en vervangen elkaar wanneer nodig. De een is werkzaam in het gebied van de voormalige gemeente Graft-De Rijp, de ander in de voormalige gemeente Schermer.
De taken van de gebiedsconsulenten zijn onder andere:

- onderhouden van een uitgebreid netwerk van georganiseerde burgers, vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties;
- loket voor collectieve vragen;
- signaleren van belangen van de kernen;
- zorgen voor communicatie tussen bewoners en gemeente;
- stimuleren en faciliteren bewonersinitiatieven;
- informeren van kernen over gemeentelijke initiatieven;
- informeren van ambtelijke organisatie en portefeuillehouder over dorpsinitiatieven.

Kort gezegd zijn de gebiedsconsulenten op de hoogte van alles wat in de dorpen gaande is. Of nog korter: zij maken het verschil. Hun competenties en regievoering bepalen hoe snel, geolied en creatief vraagstukken in de kernen worden aangepakt. Met burgers werken de consulenten actiegericht aan kansen, informatie-uitwisseling en bruggen bouwen. Zij hebben mandaat en slagkracht.

Dienstverlenende component

Een derde manier waarop de kernen en gemeente met elkaar in contact komen is via de reguliere gemeentelijke dienstverlening. Naast het integrale aanbod voor alle burgers van de gemeente op het Stadskantoor in Alkmaar beschikken de kernen De Rijp en **[nader te bepalen kern in Schermer]** vanaf 1 januari 2015 allebei over een volwaardig servicepunt. Bewoners kunnen hier terecht voor het aanvragen en afhalen van

rijbewijzen en reisdocumenten, maar ook een afspraak maken met een ambtenaar voor het inzien van een bestemmingsplan. Bovendien is het servicepunt een uitvalsbasis voor de gebiedsconsulent.

De rol van de burger en (belangen)organisaties

Steeds meer mensen organiseren zich via andere dan de traditionele netwerken. Bewoners, die doorgaans best bereid zijn de handen uit de mouwen te steken of mee te denken, bepalen in toenemende mate zelf de voorwaarden waaronder zij dat doen. Hun bijdrage is vaker tijdelijk en gericht op een specifiek onderwerp, een duidelijk resultaat en op de nabije leefomgeving. In de samenwerking tussen gemeente en lokale gemeenschappen zullen deze nieuwe vormen van verbinding een plaats moeten krijgen.

Lokale energie

Op uiteenlopende terreinen hebben de kernen al laten zien dat zij het voortouw nemen in leefbaarheid en vitaliteit. Inwoners zijn actief in verenigingen en stichtingen. Deze organisaties zijn divers en hebben betrekking op onder andere sport, cultuur, toerisme, zorg & welzijn en internationale uitwisseling. Het is belangrijk dat burgers, (belangen)organisaties en ondernemers zich zo blijven profileren. Het vertrekpunt voor de gemeente is derhalve de vraag hoe zij kan bijdragen aan deze lokale energie.

Organische samenwerking

De gemeente kan zich wenden tot de aanwezige gesprekspartners, zoals dorpsraden en contactcommissies. Ook zijn organisatievormen denkbaar zoals dorpstafels, kort lopende participatietrajecten en een (digitaal) bewonersplatform, waarin (belangen) organisaties en gemeente elkaar vinden. Zoiets ontstaat organisch en in onderling overleg en moet niet van tevoren worden vastgelegd. Maatwerk per kern is ook hier het uitgangspunt.

Kernenagenda

Elke kern heeft zijn eigen leefbaarheids- en vitaliteitsvraagstukken. Om aan die diversiteit recht te doen, worden afzonderlijke kernenagenda's opgesteld. Dat is primair de taak van de kernen zelf: burgers, instellingen en ondernemers.

Verschillende accenten

Een kernenagenda beschrijft waar bewonersorganisaties, partners en gemeente samen op inzetten over een periode van vijf jaar en welke resultaten daarbij behaald moeten worden. Deze agenda's gaan over het zorgen voor goede woningen, een veilige omgeving en goede voorzieningen, maar ook over plaatselijke activiteiten, burenhulp, toegang tot onderwijs en maatschappelijke betrokkenheid. De accenten of prioriteiten in de kernenagenda's kunnen verschillen, want geen kern of dorp is hetzelfde.

De uitkomsten van de kernenschouwen en Vitaliteitsscan zullen een vertaling vinden in de kernenagenda's. En heel praktisch gezien: toekomstige kernenschouwen kunnen worden benut voor de verdere verdieping van deze programma's.

De gemeentelijke inzet ten behoeve van het opstellen van kernenagenda's bestaat uit:

- Het zoeken van contact met sleutelfiguren uit de kernen, zoals (georganiseerde) bewoners, verenigingen, platformen en onderwijsinstellingen, waarbij de gebiedsconsulenten een voortrekkersrol vervullen.
- Het stimuleren van het gezamenlijk opstellen van een kernenagenda, compleet met doelen, concrete acties en resultaten. Een mogelijke werkvorm daarbij is de 'dorpstafel, waarbij per thema betrokken en belanghebbende burgers, instellingen en ondernemers aanschuiven en een bijdrage leveren.
- Het (financieel) vertalen van de kernenagenda's en dit opnemen in de meerjarenbegroting van de gemeente (zie Financiën).

Communicatie

Bewoners worden mondiger, zelfbewuster en willen kennis en informatie tot zich nemen waar en wanneer het hen het beste uit komt.
Om goed met hen te kunnen communiceren, is het nodig om aan te sluiten bij de kanalen die zij gebruiken, zoals Facebook en Twitter. De gemeente wil daar graag een ondersteunende rol in spelen.

Digitale participatiekaart

Vanaf 2015 wordt op www.alkmaar.nl zoveel mogelijk verwezen naar projecten van bewoners in de kernen, wijken en buurten. Ook biedt de gemeente de mogelijkheid een nieuwsbrief of wijkkrant digitaal te verspreiden.

Daarnaast gaat de gemeente samenwerken met de websites www.verbeterdebuurt.nl en www.participatiekaart.nl. Via de eerstgenoemde website kunnen bewoners ideeën indienen en meldingen doen met betrekking tot de openbare buitenruimte. Op de digitale participatiekaart plaatsen zij hun initiatieven.

Natuurlijk worden voor kernencommunicatie ook andere middelen gebruikt, zoals telefoon, brieven, e-mail, huis-aan-huis mailings, persberichten, de gemeentepagina in huis-aan-huis bladen (de Uitkomst) en buurtkranten van bewonersorganisaties.

Financiën

De gemeente ondersteunt het kernenbeleid ook financieel. De kaders daarvoor worden gevormd door de begroting en vastgesteld door de gemeenteraad.

Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld een jaarbudget beschikbaar te stellen van € 50.000,--.

Om het bedrag evenwichtig te verdelen onder de dertien kernen, wordt aangestuurd op het gebruik van een staffel of verdeelsleutel.

Een budget voor leefbaarheid

Bewoners kunnen het budget van de kern aanspreken voor projecten die de kwaliteit van de woon- en leefomgeving verbeteren of de sociale samenhang binnen een wijk en tussen bewoners versterken. Denk hierbij aan speeltoestellen, een project om mensen meer te laten bewegen, het organiseren van een cultuurevenement of een buurtfeest.

Het budget is niet bedoeld voor de reguliere werkzaamheden van de gemeente, zoals de financiering van (grote) infrastructurele projecten, onderhoudswerken en dergelijke. De bewoners van de kern initiëren een project of investering zelf, met ondersteuning van de gemeente. Aan de basis van de initiatieven liggen de kernenagenda's. Deze krijgen een financiële doorvertaling in de meerjarenbegroting. Daarin wordt ook de formatie van de gebiedsconsulenten opgenomen (voorstel: in totaal 1 fte).

Voortgangsbewaking en evaluatie

Periodiek stelt de gebiedsconsulent een voortgangsrapportage op voor het college en de gemeenteraad. Eind 2015 vindt een tussentijdse evaluatie plaats van het kernenbeleid, zodat kan worden bijgestuurd op ontwikkeling en uitvoering.

Tot slot

Het kernenbeleid schept de voorwaarden om voor de toekomst de sociale en culturele voorzieningen in tact te houden of verder te ontwikkelen

De belofte van de nieuwe gemeente Alkmaar is niet mis te verstaan. Zij streeft ernaar 'het beste van stad en land' met elkaar te verbinden. Dat lukt alleen, als je bereid bent om verschillen te omarmen in plaats van ze weg te poetsen. Om gebruik te maken van de kracht van verscheidenheid. Zoals gemeente Alkmaar met Buurtgericht Werken de wijken 'zichzelf laat zijn', is het evengoed haar ambitie om de dorpskernen in het landelijk gebied hun eigen identiteit te laten behouden.

Optimaal benutten

Daarom is het kernenbeleid ontwikkeld. Met als uitgangspunt dat de (denk)kracht, dynamiek en het zelforganiserend vermogen van de kernen optimaal worden benut.
Dat schept de voorwaarden om voor de toekomst de sociale en culturele voorzieningen in tact te houden of verder te ontwikkelen; en dat, hoewel anders georganiseerd, de toegankelijkheid en klantgerichtheid van het bestuur en de ambtenaren onaangetast blijft.

NATUURRESERVAAT EILANDSPOLDER
- VRIJE TOEGANG OP HET WATER
- BETREDEN VAN HET LAND VERBODEN
- VISSEN ALLEEN TOEGESTAAN MET VERGUNNING
- VOORKOM BESCHADIGEN VAN HET RIET
- VAARSNELHEID MAX 6 KM/U

Bijlagen

	De Rijp	Driehuizen	Graft	Grootschermer	Markenbinnen	Noordeinde	Oost-Graftdijk	Oterleek	Schermerhorn	Starnmeer	Stompetoren	West-Graftdijk	Zuidschermer
Aantal inwoners (per 1 januari 2013)	4.001	224	879	724	302	88	276	639	1.444	207	1.874	686	628
Voorzieningen (op 1 april 2014)													
Onderwijs													
Basisschool													
Cultuur													
Bibliotheekvoorziening[3]													
Culturele accommodaties													
Musea													
Culturele organisaties													
Verenigingen													
- Historie/monumenten													
- Toneel													
- Muziek													
- Volksfeesten													
Sport													
Gymzaal/sporthal													
Voetbalveld													
Tennisbanen													
Sportvereniging													
IJsclub													
Welzijn													
Peuterspeelzalen													
Kinderdagverblijf/ Buitenschoolse opvang													
Ontmoetingscentrum													
Dorpsraad/Contactcommissie													
Zorg													
Apotheek													
Huisarts													
Winkels													
Horeca													
Supermarkt													
Pinautomaat													

[3] De kernen van de voormalige gemeente Schermer beschikken tot 2014 over een bibliobus, in 2014 over een jeugdbibliobus.